

Nr 5.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion angående sänkning av järnvägstaxorna för godstransporter och personbefordran i Norrland.

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 76, har herr *Holmberg m. fl.* föreslagit, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att för godstransporter och personbefordran med statens järnvägar prissättningen bestämes i överensstämmelse med norrlandskommitténs förslag i ämnet.

I fråga om motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Genom beslut den 16 januari 1948 bemyndigades chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla sakkunniga för att verkställa utredning rörande nya person- och godstaxor för statens järnvägar m. m.

I direktiven för utredningen framhålles, att den ledande principen för utredningsarbetet borde vara, att statens järnvägar i egenskap av affärsföretag skulle i konkurrens med andra på transportmarknaden arbetande företag förränta det bokförda kapitalet. De sakkunniga borde vara oförhindrade att, därest så prövades lämpligt, i avvaktan på framläggande av slutgiltigt förslag, inkomma med förslag till partiella och provisoriska ändringar i nu gällande taxor. I samband med spørsmålet om en allmän taxerevision upptogs därjämte frågan om åtgärder till förbättrande av transportförhållandena i Norrland. Norrlandskommittén hade i betänkande (SOU 1946: 84) angående vissa åtgärder till förbättrande av transportförhållandena i Norrland framlagt vissa förslag med syfte att förbilliga transporter mellan Norrland och övriga landet samt inom Norrland. Grundtanken i dessa förslag vore, att avgifterna för långa transporter till och från Norrland borde reduceras och att även de inom Norrland ofta stora avstånden borde föranleda en viss taxenedsättning, varigenom orterna i ekonomiskt avseende skulle komma att flyttas närmare varandra. Kommittén hade vidare framlagt vissa synpunkter och förslag i fråga om taxorna för personbefordran samt beträffande utbyggnaden av de reguljära trafikförbindelserna i Norrland och samtrafiken mellan järnväg och billinje. Mot norrlandskommitténs förslag framfördes erinringar bl. a. av järnvägsstyrelsen. Enligt styrelsens beräkningar torde vid 1946 års trafikvolym ett genomförande av norrlandskommitténs förslag om allmän taxesänkning för godstransporter på långa avstånd och införande av s. k. virtuella avstånd vid beräkning av fraktkostnader inom Norrland föranleda

en inkomstminskning av storleksordningen 30 à 35 miljoner kronor per år, d. v. s. ett i nuvarande järnvägsekonomiska läge mycket betydande belopp. Såsom av järnvägskostnadsutredningen framhållits kommer härtill att även norrlandskommitténs övriga förslag beträffande persontaxa och stambillinjer skulle medföra en icke oväsentlig belastning av statens järnvägars ekonomi. Enligt järnvägsstyrelsens uppfattning borde frågorna angående dessa taxeränkningar upptagas till prövning först i samband med en allmän taxerevision, där kostnads-, taxe- och konkurrensfrågorna för statens järnvägar upptoges till behandling i ett sammanhang. Järnvägsstyrelsen hade vidare bestämt hävdadt att, därest statsmakterna av olika skäl skulle anse sig böra för de norrländska godstransporterna medgiva särskilda nedsättningar i statens järnvägars godstaxa, dessa från företagsekonomisk synpunkt ej motiverade nedsättningar borde finansieras genom särskilda anslag å riksstaten, samt framhållit, att ett liknande förfaringssätt redan förekommer för vissa företagsekonomiskt icke motiverade biljett- och fraktnedsättningar. Härtill anslöt sig chefen för kommunikationsdepartementet i direktiven, vari uttalas, att kostnaden för järnvägsekonomiskt ej motiverade nedsättningar i person- och godstaxorna icke borde belasta statens järnvägar. Innan ståndpunkt togs till norrlandskommitténs förslag i frågor, som beröra statens järnvägars taxor, torde det böra närmare utredas, i vad mån dylika järnvägsekonomiskt icke motiverade nedsättningar nu belasta stadsbanorna samt i vad mån norrlandskommitténs förslag kunde vara järnvägsekonomiskt berättigade. Det torde böra uppdragas åt de sakkunniga att jämväl undersöka dessa spörsmål.

Utskottet. Det torde ej råda tvivel om att befolkningen i Norrland ofta — på grund av höga kostnader för person- resp. godsbefordran — har att kämpa med betydande svårigheter för att kunna utvidga eller vidmakthålla sitt näringsliv. Utskottet finner därför motionens syfte i och för sig beaktansvärt. Samma hänsyn torde ock med fog kunna krävas av invånarna i med Norrland jämförliga sydligare trakter, där gles bebyggelse förefinns, såsom vissa delar av Dalarna, Värmland och Småland. Då emellertid — såsom framgår av direktiven till den nyligen tillsatta järnvägstaxekommittén — i samband med utarbetandet av förslag till en genomgripande reform av järnvägstaxorna Norrlands i motionen berörda problem komma att upptagas till granskning, finner utskottet ej anledning tillstyrka motionen utan hemställer,

att motionen II: 76 ej måtte föranleda någon andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 4 mars 1948.

På utskottets vägnar:

L. O. SKANTZE.

Närvarande: herrar Skantze, Hedqvist, Boman i Stavsund, Nilsson i Varuträsk, Persson i Svensköp, Hallberg, Östlund,* Jansson i Aspeboda, Skoglund i Umeå* och Kärlander.

* ej närvarande vid utlåtandets justering.